

NEED COMPANY

The Snakesong

Part Two

Snakesong / Le Pouvoir

by Jan Lauwers

Viviane De Muynck, protagonista
spectacolului Snakesong (text și
regie: Jan Lauwers)

– primitivă, mitologică și contemporană – sub semnul „trinității”
invocate anterior.

În mod cu totul curios, tocmai zona mitului, care oferă de
fapt titlul piesei, rămâne tratată doar la nivelul superficial. În text,
Leda și Lebăda compar în fața unui tribunal compus din regina-
mamă și un profesor, cu rol de consilier, sub acuzația de a fi
înaintat nepermis de mult în perimetrul interzis dintre eros și
violență.

Bipartită, compoziția dramatică prezintă în cel de al doilea
fragment o situație similară, translată la o distanță de milenii, în
coordonatele actuale. Pe scurt, „alți actori, aceeași scenă”!

Spectacolul propriu-zis debutează cu un preludiu muzical,
inspirat de versurile poemului „Leda” de Paul Eluard. Fondul
sonor, strident și abrupt, este completat cu intermezzo-uri de
teatru-dans în care personaje fantasmatiche, neindividualizate
sunt antrenate spre moarte de aceleași pasiuni. Comunicarea
vizuală funcționează intens, planul simbolic aflându-se uneori la
frontiera ermetismului, iar imaginea, alteori, coborînd în zona
naturalismului.

Cealaltă partitură, literar-dramatică, este propulsată în primul
rând de evoluția unei actrițe cu potențial expresiv remarcabil:
Viviane De Muynck, în dublu rol, al reginei și al Verei, polarizează
celelalte evoluții, antrenează întreaga dinamică a reprezentației,
domină chiar în momentele aparent statice.

De fapt, una dintre fisurile montării provine tocmai din
neomogenitatea trupei, ceea ce antrenează discrepanța dintre
proiect – îndrăzneț și foarte modern – și concretizarea lui
scenică. O altă carență, generatoare de confuzii, ar putea fi
eliminată relativ ușor. Prin renunțarea la subtitlul **Leda** și simpla
modificare a numelui celor două personaje, ar rezulta un text
mult mai clar structurat din perspectivă literară, ceea ce ar
conduce, probabil, și spre o viziune de spectacol mai organică și
mai coerentă.

ANCA PLATCU

ZIUA MONDIALĂ A TEATRULUI

– 27 martie –

SAADALLA WANNOUS

Mesaj internațional

Dacă ar exista obiceiul ca sărbătorirea Zilei Mondiale a
Teatrului să fie însoțită, de fiecare dată, de o deviză legată de
cerințele cărora trebuie să le răspundă cea de-a patra Artă, cel
puțin în plan simbolic, aş propune pentru acest an drept deviză
„Nevoia de dialog”. Dialog între indivizi, dialog între grupuri. Un
dialog multilateral, complex și cuprinzător. Un dialog care
presupune în prealabil o democrație reală, respectarea
pluralismului și înăbușirea tendințelor agresive ale indivizilor, ca
și ale națiunilor. Când simt această nevoie și devin conștient de
forța sa, văd acest dialog născându-se într-un teatru, apoi
crescând, întinzându-se și dezvoltându-se, cuprinzând
popoarele și culturile universului, în toată diversitatea lor.

Am ferma convingere că, oricâte revoluții tehnologice s-ar
mai produce, teatrul va rămâne acel spațiu privilegiat în care
Omul reflectează asupra condiției sale existențiale și istorice.
Însuși specificul teatrului face din el acel loc deosebit, care dă
spectatorului posibilitatea de a ieși din izolare și de a medita
asupra condiției umane, într-un context colectiv care-i
stimulează conștiința apartenenței la grup și îl învață bogăția
dialogului și toate formele diversității. Pentru că, dacă teatrul
este dialog în cadrul reprezentației, el este, implicit, dialog între
public și spectacol. El produce, de asemenea, un al treilea tip de
dialog, cel care se instaurează între spectatori înșiși... și, la un
nivel mai ridicat, dialogul pe care-l implică sărbătoarea teatrală,
reprezentație destinată publicului, cu cetatea, cadrul în care se
desfășoară sărbătoarea. Fiecare tip de dialog ne eliberează de
tristețea singurătății noastre și ne face mai conștienți de
dimensiunea noastră comunitară. De aceea, teatrul nu este
numai o manifestare a societății civile, ci, mai curând, una dintre
condițiile cerute de nașterea acestei societăți și imperativul
impus de dezvoltarea și avântul acesteia.

Dar despre care teatru vorbesc eu? Visez oare sau vreau să
trezesc nostalgia unor epoci în care teatrul era un adevărat
eveniment, dând naștere dialogului și plăcerii în Cetate? Să nu
ne amăgim!

Teatrul e în retragere. Oriunde mi-aș îndrepta privirea, văd că
orașele nu mai au loc pentru teatre și le izgonesc spre periferii
pustii și întunecoase, în timp ce, în aceleași orașe, apar și
proliferează firme luminoase, ecrane în culori și diverse
vulgarități în cutii de imagini. A mai cunoscut teatrul vreodată o
asemenea perioadă de sărăcie, fie ea materială sau morală?
Subvențiile care-i sunt acordate se reduc zi de zi, atenția de care
se bucura cândva se transformă în neglijență vecină cu disprețul.
ascuns adesea sub un discurs încurajator în mod ipocrit. Și,
pentru că nu ne amăgim, să recunoaștem că, în lumea de azi,
teatrul e departe de a fi cea sărbătoare a cetății care ne dă

prilejul de a privi în noi înșine, de a dialoga și de a deveni conștienți de apartenența noastră comună la umanitate.

Dar criza teatrului, în ciuda specificului său, nu este decât o parte integrantă a unei crize mai profunde a culturii în general. Ținând seama de oprimarea și marginalizarea la care este ea supusă, nu cred că această criză mai trebuie dovedită.

Paradoxal e faptul că toate acestea se petrec într-o epocă în care asistăm la proliferarea cunoștințelor și a informațiilor și se oferă multiple posibilități de difuzare și de comunicare! Potențialități care transformă lumea într-un sat și fac din mondializare o realitate care se dezvoltă și se confirmă pe zi ce trece! Cu toate aceste transformări și această acumulare de cunoștințe, ființa umană putea spera să realizeze utopia pe care a visat-o întotdeauna, aceea a unei lumi unificate și solidare, ale cărei popoare și-ar împărți bogățiile fără înșelăciuni și a cărei dimensiune umană ar pune capăt nedreptății și tiraniei. Ce dezamăgire! Mondializarea, care se confirmă la acest sfârșit de secol XX, este aproape antinomia fundamentală a acestei utopii anunțate de filosofi și din care spiritul nostru s-a nutrit timp de secole. Ea accentuează inegalitatea în împărțirea bunurilor și lărgeste prăpastia dintre țările excesiv înzestrate și popoarele sărace și înfometate. Ea distruge de asemenea, fără milă, orice formă de solidaritate dinlăuntrul grupurilor, pentru a nu mai rămâne acolo decât indivizi roși de singurătate și de tristețe. Nimeni nu mai știe cum va arăta ziua de mâine și poate că, pentru prima oară în istorie, omul nu mai îndrăznește să viseze, iar condiția umană, la acest sfârșit de secol, apare înțepoșată și deprimantă.

Vom înțelege mai bine primejdia pe care o reprezintă marginalizarea culturii când ne vom da seama că, într-o epocă în care revoluțiile au devenit complexe și extrem de dificile, numai cultura poate constitui principalul avanpost al forțelor care încearcă să stăvilească această mondializare egoistă și dezumanizantă.

Pentru că, prin cultură și prin atitudinea critică pe care aceasta o promovează, omul poate descoperi mecanismele evenimentelor, regăsindu-și forța de a-și redobândi umanitatea.

Notă biografică

Născut în 1941, într-un sat de pe coastă, aproape de portul Tartous (Siria), Saadalla Wannous a urmat cursuri de jurnalism la Cairo. A descoperit teatrul în cursul unei stagiuni a Teatrului Națiunilor la Paris.

Prima sa piesă de succes, apărută în 1968, **O serată de 5 iunie**, este o analiză îndrăznească a unor teme precum fanatismul religios, exploatarea economică, dezamăgirea produsă de mass-media, ipocrizia politică, socială și culturală. Au urmat alte opere dramatice importante: **Majestatea sa Elefantul** (1969), **Aventura cu capul Mamelucului Jaber** (1970) și **Regele e Rege** (1977); în toate, Wannous folosește poveștile arabe din „O mie și una de nopți” pentru a dezvălui realități contemporane.

Între 1977 și 1989, fiind profesor la Academia de Artă Dramatică din Damasc, a publicat mai multe lucrări de critică teatrală și studii despre iluminismul arab. Întorcându-se la dramaturgie, scrie în 1989 **Violul**, o incursiune socio-psihologică de mare finețe în complexul tulbur al relațiilor arabo-israeliene.

Din 1992, aflând că are cancer, Wannous se consacră cu totul scrisului dramatic. Apar, una după alta, **Miniaturi istorice** (1992), **O zi ca toate celelalte** (1993), **Ritualuri de semne și metamorfoze** (1994), **Epopeea mirajului** (1995). În prezent, se

Cultura este aceea care-i propune ideile și valorile capabile să-i întărească libertatea, conștiința și frumusețea.

În acest context, teatrul are de jucat un rol fundamental: el poate realiza misiunea critică și creatoare a culturii. Prin ficțiune și participare, teatrul poate duce la reconstruirea rupturilor produse în corpul social, restabilind dialogul atât de necesar tuturor – dialogul serios și cuprinzător, care înseamnă primul pas al luptei împotriva stării de frustrare care domină lumea la acest sfârșit de secol.

Speranța ne însuflețește. Ceea ce se întâmplă astăzi nu poate fi sfârșitul Istoriei.

De patru ani, mă lupt împotriva cancerului. Scrisul, îndeosebi cel destinat teatrului, este arma mea principală. În acești din urmă ani am scris cu frenezie mai multe piese. Am fost întrebat într-o zi, cu oarecare cinism, de ce mă încăpățânez să scriu piese, într-o vreme când teatrul riscă să fie sacrificat și chiar să dispară din viața noastră. Întrebarea m-a mirat și chiar m-a supărat. Îmi venea greu să-i explic persoanei care mă interpelase atașamentul profund și total care mă leagă de teatru și că, dacă aș înceta să mai scriu pentru teatru, acum, când mă aflu aproape de limita vieții, ar însemna o ingraturitudine și o trădare nepermise, care n-ar face decât s-o scurteze. Ar fi trebuit să adaug, de asemenea, dacă aș fi răspuns, că încăpățânarea de a scrie pentru teatru face parte din voința mea de a-l apăra și de a contribui la supraviețuirea sa. Cu riscul de a mă repeta, vreau să subliniez că teatrul e mai mult decât o artă, el este un fenomen de civilizație complexă, iar dispariția sa ar accentua tristețea, urîtenia și sărăcia acestei lumi.

Oricare ar fi forțele ce asupresc teatrul și oricâtă dezamăgire ne-ar provoca realitatea, sunt convins că unirea eforturilor tuturor oamenilor de bună-credință din lumea întreagă va duce la salvarea culturii și va reda teatrului strălucirea și importanța sa de odinioară.

Suntem animați de speranță. Ceea ce se întâmplă azi nu poate fi sfârșitul Istoriei. ■

află în pregătire, la Centrul Francez din Damasc, o coproducție europeană a piesei **Miniaturi istorice**.

Wannous este o personalitate marcantă a lumii arabe, încă prea puțin cunoscută în afara acesteia. Deși constituie obiectul a numeroase teze universitare în Europa, majoritatea operelor sale așteaptă încă să fie traduse. Manuscrisul traducerii în limba engleză a piesei **Regele e Rege** se află acum la editura PROCTA. Mai multe opere dramatice ale sale au apărut sau au fost puse în scenă în limbile rusă, germană, spaniolă și franceză.

Scrierile critice ale lui Wannous sunt la fel de importante ca și cele dramatice. E vorba, mai ales, de „Manifest”, în care pledează pentru un teatru non-literar, orientat spre public, un teatru destul de liber pentru a putea educa, amuza și „elibera” spectatorii.

Wannous n-a umblat niciodată după distincții sau premii. Sinceritatea sa i-a atras adesea dezaprobarea, din partea atât a conservatorilor cât și a revoluționarilor. Totuși, operele sale au primit o înaltă recunoaștere la Festivalul Internațional de Teatru Experimental de la Cairo și la Festivalul de la Cartagina, unde au fost premiate.

Wannous se bucură de o mare popularitate în lumea arabă. Piese sale sunt prezentate aproape în toate țările arabe, de la Atlantic la Golf.